

Van de redactie

“Mag ik jouw doctoraalscriptie eens lezen?” vroeg een studente die een onderzoek wil opzetten naar het gebruik van kinderpoëzie op de basisschool. Op zolder kwam ik van alles tegen, behalve die scriptie. Ik trof een inspectierapport aan uit de tweede helft van de jaren tachtig over de kwaliteit van taalvaardigheid en kennis van het taalsysteem van pabostudenten. Het voorwoord begint met het volgende citaat:

“Er is waarschijnlijk geen opleiding in Nederland waarop zo sterk door allerlei pressiegroepen, autoriteiten en politici, de tekorten van onze samenleving worden geprojecteerd, als de PABO. Men schijnt de leraar basisonderwijs te zien als een soort wegwachter voor maatschappelijk ongemak” (drs. O. Loopstra, KVLO, 2-1988). De onderzoekers hebben toetsen gebruikt, deels ontwikkeld, over de aspecten spelling, grammatica en interpunctie, functioneel stellen, samenvatten van artikelen en lezingen, mondelinge taalvaardigheid in instructiesituaties en vaardigheid in het voorlezen. Er staat: “Kennis en vaardigheid op het gebied van de taaldidactiek en de letterkunde noemt de Minister (sic) niet. (...) Men mag hieruit afleiden dat de klachten die de minister bereikten, vooral op deze aspecten (namelijk spelling, grammatica etc., H.P.) betrekking hadden.”

Ik vond ook mijn opstelschriftje terug dat ik gebruikte voor de laatste twee klassen van de middelbare school. Ik schreef naar aanleiding van titels als *Traditie en vernieuwing*, *Maximumsnelheid*, *De volkstaal in de liturgie*, *De revolte van de rode garde in China*. Ik had meningen in die tijd. Later werden mijn opstellen fictioneler en schreef ik naar

aanleiding van poëzieregels. De opstellen en vooral de commentaren van de leraar laten een mooie ontwikkeling zien. Bij het laatste staat onder andere: “Waarom zo’n zware inhoud? Een passie-moord! De inhoud is bovendien nogal zweverig. Ik hoop, dat je zoiets niet levert bij het examen! Ook de stijl gaat in de richting van ‘mooi-schrijverij’! Vermijd dat! Vorm en inhoud moeten één fraai geheel vormen. Je kunt schrijven, maar let op het bovengenoemd advies!! Eenvoudig en mooi! Succes. Ook in dit schrift staan er beter geslaagde opstellen. Bestudeer die nog eens!” Ik heb veel aan dit portfolio uit de late jaren zestig gehad. De adviezen staan me direct weer voor de geest.

Evalueren van taalonderwijs. In de oudheid van hierboven werd erover gedacht en eraan gewerkt. Het is ook het thema van dit nummer van het tijdschrift. Roelien Linthorst, Maaïke Pulles en Sjoeke Faasse brengen verslag uit van de ontwikkeling van een observatie- en beoordelingsinstrument voor spreek- en schrijfontwikkeling middenbouw en bovenbouw basisonderwijs dat aansluit bij het referentiekader en bij intuïties van de betrokken leerkrachten. Anneli Schaufeli en Joanneke Prenger maken de balans op van de eerste afname van de landelijke kennistoets Nederlands voor de pabo. Wat wordt er getoetst? Wat zijn de eerste resultaten?

Komt er een centrale eindtoets voor Nederlandse taal op het eind van de basisschool? Wat wordt erin getoetst? Hoe verhoudt de toets zich tot de inhoud van de domeinen van het referentiekader? Harry Paus gaat hierop in.

Ons redactielid Mandy Kok sluit het gedeelte van het tijdschrift dat over evalueren van taalonderwijs gaat, af met een persoonlijke column.

Gerri Koster is nascholer bij De Activiteit, het centrum voor ontwikkeling en implementatie van Ontwikkelingsgericht Onderwijs. Aan de hand van vier voorbeelden laat ze zien hoe leerlingen kansen krijgen om binnen betekenisvolle thema’s hun ontwikkeling van de mondelinge taal te stimuleren.

Suzanne van Norden beschrijft in haar artikel de ontwikkeling van haar eigen denken over schrijfonderwijs.

Natascha Notten promoveerde in 2011 op een proefschrift over ouderlijke leesbevordering en de langdurige invloed daarvan op de onderwijsprestaties van kinderen. In dit afsluitende artikel vat ze de belangrijkste resultaten van haar proefschrift samen. Het nummer eindigt met een aantal blikvangers en een agenda voor de komende maanden. En o ja, mijn scriptie heb ik uiteindelijk teruggevonden. Niet op zolder.

Van de redactie - Harry Paus